

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kangasalan yläkouluikäisten mielikuvia kunnan nuorisotiloista

Heli Eskelinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko. 210 op

4/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Heli Eskelinen	Sivumäärä 30 ja 2 liitesivua
Työn nimi Kangasalan yläkouluikäisten mielikuvia kunnan nuorisotiloista	
Ohjaava opettaja Kimmo Lind	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kangasalan kunta	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaisia mielikuvia niillä Kangasalan nuorilla on kunnan nuorisotiloista, jotka eivät ole koskaan käyneet kunnan nuorisotiloilla. Opinnäytetyötä varten on haastateltu yhdeksää 13-15 -vuotiasta kangasalalaista nuorta.</p> <p>Kaveruuden ja joukkoon kuulumisen merkitys näyttäisi olevan tärkeää haastatelluille nuorille. Nuorisotilalle tuleminen nähtiin vaikeana, jos tilan kävijät eivät ole nuorelle ennestään tuttuja tai jos tilalle pitää mennä yksin. Tiloilla käyvät nuoret nähtiin joko aivan tavallisina nuorina, tai sosiaalisesti aktiivisina.</p> <p>Haastattelujen perusteella nuorisotilojen tarkoituksena on toimia nuorten omana paikkana, jonne kaikki nuoret ovat tervetulleita viettämään vapaa-aikaa ikätovereiden seurassa sen sijaan, että he kokoontuisivat suurina joukkoina koulujen pihalla tai muilla tarkoitukseen sopimattomilla paikoilla.</p> <p>Suuri osa haastatelluista on aktiivisesti mukana jossain ohjatussa harrastustoiminnassa, eivätkä he koe tarvitsevansa nuorisotilaa sosiaalisena vapaa-ajan ympäristönä näiden harrastusten lisäksi. Nämä nuoret tapaavat kavereitaan myös toistensa kotona.</p> <p>Haastattelujen perusteella ne, jotka tarvitsisivat nuorisotilan kaltaista kokoontumispaikkaa, eivät ole yläkouluun siirtyessään käyneet nuorisotilalla ja siten eivät osaa enää tulla tilalle myöhemminkään.</p> <p>Lähes kaikkien haastateltujen kaverit ovat käyneet nuorisotilalla, ja osa haastatelluista perusti mielikuvansa siihen, mitä he ovat muilta kuulleet.</p> <p>Haastattelujen perusteella yläkouluikäisillä nuorilla on varsin realistinen kuva Kangasalan kunnan nuorisotiloista ja niiden tarjoamista mahdollisuuksista.</p>	
Asiasanat Nuorisotilat, mielikuvat, nuorisotyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Heli Eskelinen	Number of Pages 30 and 2 attachments
Title The junior high school students images about Kangasala's youth centers	
Supervisor Kimmo Lind	
Subscriber and/or Mentor Kangasala municipality	
Abstract <p>The purpose of this thesis is to find out what kind of images the youth living in Kangasala has about the municipality's youth centers. The people interviewed for this thesis is in the ages between 13 and 15 and has never been in a youth center. Having friends and being a part of a group seems to be important for these young people. Coming to a youth center might feel intimidating because of the fact that people already going to the center have friend there. To go there all by yourself is not easy for some of the young people been interviewed. Those people who keep going to youth centers are considered to be normal or socially active kids. According to the interviews youth centers main mission is to be a place only for young people. The youth is welcome to spend their free time with kinds same age in stead of gathering on school yards or other inappropriate places outside. Most of the interviewed kids are actively part of some structured group such as sport or art clubs. They do not feel like needing a place like the youth center to be socially active. They meet their friends mostly at each others homes. It seems that if a young person does not go to the youth center when they first go to high school, it is harder and less likely that they go there when they are older. Almost every one of the kids being interviewed has a friend who goes to the youth center so some of the kids based their image to things they have heard from their friends. According to the interviews high school kids seems to have quite a realistic image of Kangasala's youth centers and the different kind of activities it has to offer.</p>	
Keywords youth work, images, youth center	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 NUORISOTYÖN KÄSITE	6
3 SUOMALAISEN NUORISOTYÖN HISTORIAA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4 KANGASALAN KUNTA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
5 NUORISOTYÖ KANGASALLA ENNEN JA NYT	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6 TUTKIMUSMENETELMIEN VALINTA	13
7 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	17
7.1 Ystävyys ja yhteisöllisyys	19
7.2 Sosiaalinen vahvistaminen ja ennaltaehkäisevä työ	19
7.3 Kasvun ja yksilöllisyyden tukeminen	22
7.4 Säännöt ja sisustus	22
7.5 Vapaa-aika	23
8 YHTEENVETO	24
LÄHTEET	27
LIITTEET	
Vapaa-aikapalvelut osana sivistyskeskusta	29
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut kuntaorganisaatiossa	30

1 JOHDANTO

”Nuorten taipumus koetella rajoja ja sääntöjä herättää muissa usein pelkoa, varsinkin silloin kun nuoret liikkuvat ryhmissä.” (Kylmäkoski, Lind, Hintikka, Aittola 2006, 6.) Suuret ja kovaääniset nuorisojoukot ovat aina aiheuttaneet närää tai vähintäänkin herättäneet huomiota. Noita provosoivia joukkoja löytyy edelleen, vaikka nuorisotilat tarjoavatkin mahdollisuuden siirtyä kaduilta sisätiloihin. Ovatko nuo joukot tietoisia näistä tiloista, ja mitä he niistä ajattelevat?

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi Kangasalan yläkouluikäisten mielikuvat nuorisotiloista, ja toivon, että tämä työ auttaa selvittämään syitä tilojen ajoittaiseen hiljaisuuteen, sekä löytämään yläkouluikäisten syitä olla käymättä kunnan nuorisotiloilla. Tämän opinnäytetyön tutkimustulokset tarjoavat myös mahdollisuuden etsiä jatkossa keinoja ja kehitysideoita tiloja varten sekä lisätä tietoisuutta tiloista turvallisena ja matalakynnyksisenä vapaa-ajanviettopaikkana.

Olen ollut työntekijänä kunnallisessa nuorisotyössä syksystä 2008 lähtien. Välissä on ollut muutamia taukoja ja osa-aikatöitä, mutta opintojeni ohessa olen onnistunut saamaan vahvan kosketuspinnan kunnalliseen nuorisotyöhön. Olen toiminut osa-aikaisena iltaohjaajana Kangasalan kunnan vapaa-aikatoimella loppukeväällä ja koko syyskauden 2009. Aiemmin tein kokoaikatyötä nuoriso-ohjaajana eräässä pääkaupunkiseudun kunnassa.

Työssäni Kangasalla on työyhteisössä noussut usein esille nuorisotilojen ajoittainen kävijöiden vähyys. Useita vuosia tilatyötä kunnassa tehneet nuoriso-ohjaajat kertovat ilmiön toistuvan sykleissä muutaman vuoden välein kaikilla tiloilla. Keräämiäni tietoja nuorten mielikuvista tullaan myös mahdollisesti käyttämään, kun Kangasalan kunnan vapaa-aikapalvelut kartoittaa asiakastyytyväisyyttään vuonna 2010.

Omat mielikuvani siitä, mitä tiloilla käymättömät nuoret tiloista ajattelevat, ovat lähinnä seuraavanlaisia: Yläkouluikäinen nuori on iältään kävijöiden nuorempaa väkeä ja hän saattaa kokea vanhemmat, paikan jo omakseen ottaneet nuoret uhkana ja pelottavana asiana, joka estää häntä olemasta täysin oma itsensä. Nuorella ei eh-

kä ole rohkeutta käydä tiloilla ilman varmaa, omanikäistään kaveriseuraa. Se, kuinka oikeaan olettamukseni osuivat, selvisi tätä opinnäytetyötä varten tekemiäni haastattelujen myötä.

2 NUORISOTYÖN KÄSITE

”Nuorisotyöllä on elävä luonne ja sen käsitteet ovat jäsentymättömiä” (Hoikkala & Sell 2008). Nuorisotyölle ei löydy yhtä kattavaa, koko termiä avaavaa kuvausta, ja nuorisotyön käsitteen sisältö vaihtelee paljon kontekstin mukaan. Tässä opinnäytetyössä nuorisotyöllä tarkoitetaan pääasiassa kunnan järjestämää avointa nuorisotoimintaa ja muuta kunnan nuorille kohdentamaa työtä.

Nuorisolaissa 72/2006 nuorisotyöllä tarkoitetaan ”nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta.” Edellä oleva määritelmä ei kuitenkaan yllä kuvaamaan tarkasti ja yksiselitteisesti kaikkea nuorisotyötä.

Suomalaisella nuorisotyöllä voidaan katsoa olevan neljä eri funktiota:

1. **Sosialisaatiofunktio.** Nuorisotyön tehtävänä on nuorten liittäminen osaksi kulttuuria, yhteiskuntaa ja lähiyhteisöä ja opettaa heille niitä tietoja ja taitoja, jota he tarvitsevat osallistuakseen yhteisön toimintaan ja voidakseen vaikuttaa siihen. Tässä työssä pyrin selvittämään, millaisena nuori, joka ei ole käynyt nuorisotilalla, näkee tilan sosiaalisen ja yhteisöllisen luonteen.
2. **Personalisaatiofunktio.** Nuorisotyön tehtävänä on nuorten kasvun tukeminen niin, että heistä kasvaa itsenäisiä ja omat tarpeet ja pyrkimykset tuntevia yksilöitä. Tällä funktiolla on tärkeä merkitys nuoren identiteetin tukemisessa. Minua kiinnostaa, kuinka selkeästi nuoret näkevät tämän tavoitteen osana tilatyötä.
3. **Kompensaatiofunktio.** Nuorisotyön tehtävänä on auttaa niitä nuoria, joilla on vaikeuksia omassa kasvussa tai kuulumisessa osaksi ympäröivää yhteisöä. Kuinka tärkeänä tämä työ nähdään nuorten keskuudessa?
4. **Resurointi- ja allokontifunktio.** Nuorisotyön tehtävä on ”yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin sekä niiden suuntaamiseen vaikuttaminen”. Näke-

vätkö tilalla käymättömät nuoret nuorisotilaa nimenomaan heille suunnattuna vaikuttamisen kanavana? (Hoikkala & Sell 2008, 21-27)

Nuorisotyössä on myös piilofunktio, jossa nuorisotyön tavoitteena on toimia ”nuorten sosiaalisen kontrollin välineenä”, eli pitää nuoret kiinni sopivassa, positiivisessa ajanvietteessä. (Hoikkala & Sell 2008, 21-27). Nykyään painopiste on siirtynyt nuorten siivoamisesta kaduilta nuorten elämänhallinnan vahvistamiseen ja mm. koulunkäynnin, harrastuksien ja päihteettömyyden tukemiseen. Siitä huolimatta kokemukseni nuorisotyössä on antanut minulle käsityksen, että tämä piilofunktio on edelleen ainakin yhtä tärkeä kuin neljä pääfunktiota.

Kaikissa Suomen kunnissa on vähintään yksi nuorisotila- tai talo. Määrän on lääninhallituksessa todettu olevan riittävä. Palvelutasossa näyttäisi kuitenkin olevan parantamisen varaa, joten siihen tähtään myös opinnäytetyöni haastattelututkimuksessa; selvittämään mielipiteitä, odotuksia ja toiveita nuorisotilojen suhteen. (Gretschel & Kiilakoski 2007, 193).

Nuorisotilat ovat keskeisiä palvelupisteitä, jotka voivat tarjota toimintatilat nuorisoyhdistyksille ja muille nuorten toimintaryhmille, nuorisokahviloille, nuorten tieto- ja neuvontapalveluille sekä kaikenlaiselle lasten ja nuorten harrastustoiminnalle (Aaltonen 2007, 108-109). Työ kentällä sekä alan kirjallisuus kertovat, että ”nuoret tietävät omaloitteisesti todennäköisesti vain pienen osan siitä, mitä nuorisotalolla voi tehdä.” (Gretschel 2007, 196)

Nuorisotilatoimintaan tulisi saada kiinnittymään erityisesti kasvatusyhteisöjen ulkopuolelle jäämässä olevia nuoria, sekä niissä vain piipahtavia. Tilatoiminnan tulee olla mahdollisimman avointa ja tilalle tulemisella matala kynnys. Myös ohjaajan ja nuoren välinen kommunikointi muissakin kuin ongelmatilanteissa tai kokouksissa on tärkeää. Näin kannustetaan myös ns. epäviralliseen puhumiseen ja vahvistetaan nuorten sosiaalista itsetuntoa. (Emt., 202-203).

Teoksessa Lasten ja nuorten kunta kerrotaan mm., että ”nuorisotyöntekijöiden tärkein tehtävä on erilaisten nuorten toimijuuden mahdollistaminen.” Lisäksi ”nuorisotilojen tulisi pikku hiljaa pystyä vakiinnuttamaan asemansa niin käytännössä kuin pu-

heissa nimenomaan nuorisotyöllisenä, erilaisille nuorille erilaisia mahdollisuuksia pulppuavana lähiyhteisönä.” (Emt., 203). Pysin selvittämään opinnäytetyössäni, nähdäänkö nuorisotila puhtaasti vapaa-ajanviettopaikkana, vai koetaanko sillä olevan muita, elämönhallinnan ja vaikuttamisen kannalta tärkeitä mahdollisuuksia.

3 SUOMALAISEN NUORISOTYÖN HISTORIAA

”Nuorisotilat ovat suhteellisen uusi ilmiö suomalaisen tilankäytön ja rakentamisen historiassa. Ensimmäiset nuorisoseuran talot rakennettiin tosin jo 1890-luvun alussa.” Vuonna 1947 kaavailtiin erilaisia kuntien, seurakuntien ja järjestöjen käyttöön sopivia tiloja, mutta nuorisotilojen rakentamisinto alkoi näkyä kuitenkin varsinaisesti vasta 1970-luvun alussa (Kylmäkoski ym. 2006, 8). Toiminta oli pääasiassa erilaisten poliittisten järjestöjen ja seurakunnan järjestämää, eikä kunnalla ollut varsinaisesti omaa toimintaa saati toimitilaa nuorisotyössä. Järjestöjen nuorisotyö oli pääasiassa poliittisiin ryhmiin sitoutunutta, ja kun kunnat alkoivat tarjota omaa toimintaansa nuorille, suurin ero olikin, että toiminta oli nyt poliittisesti sitoutumatonta ja kaikille avointa. Tilatoiminnan alkutaipaleella nuorille suunnatuista kokoontumispaikoista käytettiin yleisesti termiä kerhotila, sillä se kuvasi parhaiten tiloissa tapahtuvaa toimintaa. (Emt., 9). Varsinainen avointen ovien toiminta, joka nykyään tunnetaan myös nimellä (nuoriso)tilatyö, sai alkunsa 1950-luvun loppupuolella, kun Helsingissä avattiin kaupungin ensimmäinen nuorisokahvila, Haka-kerho, joka herätti kiinnostusta ympäri Suomen.

Nuorisotiloja on perustettu alun perin vastapainoksi nuorison ”vetelehtimiselle”. On kuitenkin havaittavissa, että tuo tarkoitusperä ei ole vuosikymmenten saatossa hävinnyt, vaikka sen rinnalle on noussut uusia tarpeita. Edelleen sekä nuoret että vanhat pitävät nuorisotilan yhtenä funktiona isojen nuorisojoukkojen saamista pois roikkumasta yleisiltä paikoilta. Nykyään nuorten kaduilta siivoamisen rinnalle on tullut nuorten elämönhallinnan vahvistamiseen ja mm. koulunkäynnin, harrastuksien ja päihteettömyyden tukeminen. Nuorisotyössä ”painotetaan nuoren elämönhallinnan tukemista ja sitä kautta työntekijän ja nuoren kohtaamisen kokonaisvaltaista luonnetta” (Hoikkala 2008, 395). Myös nuorisotyön alkuperäinen kerholähtöisyys on saanut

väistyä tiettyyn aikaan sitoutumattoman, aktiivisuudeltaan vaihtelevan harrastelun ja ”hengailun” tieltä.

Vaikka nuorisotilatyöstä on muodostunut nuorisotyön keskeisin menetelmä, se ei ole vielä onnistunut yhdistämään eri sukupolvia jatkuvuudellaan, kuten esimerkiksi rippikoulu.

4 KANGASALAN KUNTA

Kangasala on vuonna 1865 perustettu kasvava kunta Pirkanmaalla, 15 kilometrin päässä Tampereelta. Vuonna 2005 kunta laajeni, kun noin 3000 asukkaan Sahalahti liitettiin Kangasalaan. Nykyinen 28 000 asukkaan Kangasala on useiden harjujen halkomana ja järvien täplittämänä erittäin kaunis, ja sellaisena ollut myös runoilija Sakari Topeliuksen innoittaja. Tänä päivänä kunta kasvaa usean sadan asukkaan vauhdilla vuosittain Tampereen imussa. Kaupungin läheisyys lisää luonnonkauniin kunnan vetovoimaa ja ajaa kunnan hallintoa kehittämään palveluitaan edelleen toimivimmiksi ja monipuolisemmiksi. Tällä hetkellä kunnassa keskustellaan myös Kuhmalahden liittamisestä Kangasalaan.

Ikärakenne Kangasalla vuonna 2008 on ollut seuraavanlainen (Kuntastrategia, Kangasala 2016):

alle 6-vuotiaat	2 907
7-18-vuotiaat	4 385
19-64-vuotiaat	16 792
yli 65-vuotiaat	4 143

Kaavion perusteella 7-18 -vuotiaiden ikäryhmä on kunnan toiseksi suurin. Tähän ryhmään kuuluvat ikänsä puolesta myös nuorisotilojen potentiaaliset kävijät.

5 NUORISOTYÖ KANGASALLA ENNEN JA NYT

Nuorisotyöhön liittyviä tehtäviä on Kangasalla hoidettu jossain määrin jo 1950- ja 1960 -luvulla, mutta työ on tapahtunut lähinnä eri viranhaltijoiden toimesta. Ensimmäinen virallinen nuorisotila Kangasalle saatiin 70-luvun alussa ensimmäisen, pelkästään nuorisotyöhön palkatun nuorisosihteerin myötä. Tila oli nytkin käytössä oleva Balettiopiston tila Kangasalan keskustassa, missä aiemmin oli toiminut kirjapaino ja keskikoulun veistoluokka. Nykyään paikka on jo legendaarinen 70-luvun nuorison keskuudessa. (Koskinen 2010).

Samaan aikaan kunnalla oli myös käytössään lähinnä nuorisjärjestöjen kokoontumis- ja kokoustiloina muutaman kerrostalon pommisuoja Suoramalla ja keskustan alueella, joita myös silloisen nuorisotyön hengessä kutsuttiin kerhohuoneiksi. 70 -luvun lopulla tulivat nuorisotilat myös Rantakoivistoon sekä Ruutanaan. Kumpiin näistä ei ole enää käytössä. 80-luvun alussa tulivat nykyiset tilat keskustaan Linja-autoasemalle ja Nattariin. Suoramalla oli nuorisotila vuosina 1985-1990, joka otettiin kuitenkin päiväkodin käyttöön. Vuosina 1996-2000 Suoramalla toimi nuorisokahvila Pähkinäkallion teollisuusalueen kupeessa, mutta tästäkin tilasta jouduttiin luopumaan. Kangasalan Aseman monitoimitalo vihittiin käyttöönsä 1991 ja Ruutana sai uudet tilat vuonna 2002. Sahalahden tila tuli kuntaliitoksen myötä Kangasalan kunnan yhteyteen vuonna 2005 ja uusi Sahalahden tila Sariolan koulun yhteyteen valmistui ja otettiin käyttöön syksyllä 2009. (Koskinen 2010).

Ruutanan ensimmäinen tila oli vuonna 1978 Ruutanan terveystalon päädyssä. Tila oli matala, rakennuksen kivijalassa sijainnut ”hukkatila”, mille ei löytynyt muuta käyttöä. Tila oli erittäin suosittu varsinkin 1980-luvulla. Bändi-iltoina tuohon n. 70 neliömetrin tilaan saattoi ahtautua jopa 100 henkeä. Nykyinen tila, Ruutanan Seisake (n. 350 m²), saneerattiin entiseen kauppakiinteistöön 2000-luvun alussa. Tilan saneerauksen aloitti ja toimintaa pyöritti Ruutanan Nuorisotyön Tuki ry, mutta toiminta siirtyi kunnan hoidettavaksi jo vajaan kahden toimintavuoden jälkeen. Kunnallisena nuorisotilana Seisake on toiminut vuodesta 2002. (Koskinen 2010).

Linja-autoaseman tila Linttis tuli nuorisotilakäyttöön ikään kuin vahingossa vuonna 1980, kun tällekin kellaritilalle ei kunnassa muuta käyttöä keksitty. Tilaa ei siis alun

perin mitenkään suunniteltu nuorisotilakäyttöön ja se oli vain yksi suuri, noin 300 neliön betoninen tila, missä parhaimmillaan 80-luvun puolivälissä kävi lähes 300 nuorta säännöllisesti disko- ja bändi-illoissa. Tilan toiminnallisuutta on vuosien myötä pyritty parantamaan enemmän nuorisotilan kaltaiseksi, mutta tilaa vuokraavat myös eläkeläisjärjestöt, mikä rajoittaa mm. tilojen sisustusta. Tilan yhteydessä toimiva savityö- ja askartelutila ovat osaltaan lisänneet paikan monipuolisuutta.

Nattarin monitoimitalon ensimmäinen vaihe valmistui 1982, mikä käsitti kirjaston sekä nuorisotila Monarin, ja toisessa vaiheessa kaksi vuotta myöhemmin rakennettiin saman katon alle päiväkodin tilat. Monari on kunnassa ensimmäinen nuorisotilaksi suunniteltu tila, missä myös nuorten toiveita on kuultu. Tilojen monikäyttöisyys olikin monipuolista, sillä tilasta löytyivät mm. keittiö, askartelutila, tv-huone sekä sali-/diskotila valoineen ja dj-pöytineen. Sittemmin aika on jo ajanut tilan ohitse, eikä se vastaa enää nykypäivän nuorisotilavaatimuksia, ja tilaan ollaan suunnittelemassa pintaremonttia.

Sahalahden vanha nuorisotila kirjastorakennuksen päädyssä oli vanha pankki, jonka holvi sijaitsi nuorisotilassa. Tila oli pieni ja epäkäytännöllinen. Uusi ja varustukseltaan moderni nuorisotila valmistui ja otettiin käyttöön syksyllä 2009 Sariolan koulun yhteyteen. Tilojen suunnittelussa vapaa-aikapalvelut on ollut alusta asti tiiviisti mukana. Suoraman nuorisotila on tällä hetkellä suunnittelupöydällä. Tila on tarkoitus perustaa Suoraman koulun yhteyteen ja toteuttaa koulun saneeraus ja laajennusprojektin yhteydessä. Tila saadaan käyttöön todennäköisesti vuoden 2012 aikana.

Ajan kuluessa suurimmat muutokset kunnan nuorisotyön toimintaan ovat tulleet lähinnä henkilöstömuutoksista ja edellä kuvattujen tilamuutosten myötä. 80-luvulla perustettiin kaksi nuorisohjaajan virkaa ja nuorisotoimenjohtajan virka. 2000-luvulla kuntaan on saatu kaksi ohjaajaa lisää sekä kuntaliitoksen myötä yhden Sahalahdelta. Lisäksi vuodesta 2004 asti kunnassa on ollut seurakunnan kanssa yhteinen erityisnuorisotyöntekijä. Jonkinlaista takapakkia nuorisotyöhön tuli vuonna 2002, kun kunnassa lakkautettiin erilliset nuorisotoimenjohtajan ja liikuntatoimenjohtajan virat ja tilalle perustettiin vapaa-aikakoordinaattorin virka johtamaan sekä nuorisotyötä että liikuntaa. Samalla loppui itsenäisen nuorisolautakunnan aika kunnassa ja perustettiin vapaa-aikalautakunta, joka vastasi nuoris- ja liikunta-asioiden päätöksenteosta. Li-

sää muutoksia saatiin vuonna 2009, kun kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta perustettiin. Sen toimialueena ovat kulttuuri, kirjasto, kangasala-opisto sekä nuorisotyö ja liikunta (Liite 1 ja 2).

Suomen ensimmäinen nuorisovaltuusto on perustettu Kangasalle 1995, mikä toimii jokseenkin aktiivisesti edelleen. Vuonna 2006 Kangasala tuli mukaan valtion tukemaan koululaisten iltapäivätoimintaan, minkä toimintaa koordinoi kunnassa vapaa-aikapalvelut, ja tämä on vaikuttanut jonkin verran nuorisotyöhön. Toiminta vie lähes kokonaan yhden vapaa-aikaohjaajan työpanoksen, mutta toisaalta kunta on saanut koululaisten iltapäiväkerhotoiminnan kautta myös ammattitaitoista lisätyövoimaa nuorisotyöhön. Toimintaresurssien suhteen Kangasalla on aina ollut jossain määrin niukka linja.

Tällä hetkellä kunnassa työskentelee viisi vapaa-aikaohjaajaa, joiden lisäksi nuorisotyössä on mukana tuntityöntekijöitä. ”Nuorisotyö palvelee kaikkia kuntalaisia ja nuorisotyötä tekeviä järjestöjä nuorten elinolosuhteisiin ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa. Vapaa-aikatoimisto ylläpitää nuorisotilojen käyttövuorolistoja ja hoitaa leiri- ja vapaa-aikakeskustensa vuokraustoimintaa.” (Kangasalan kunta, vapaa-aikapalvelut).

Kangasalan kunnan nettisivuilla nuorisotilatoiminta määritellään seuraavasti: ”Nuorisotilat tarjoaa nuorille mahdollisuuden tavata kavereita turvallisessa ympäristössä. Tiloilla voi pelata erilaisia pelejä, biljardia, pingistä, pleikkaa, ym. tai vaikka vaan olla. Joskus tiloilla myös kokkaillaan yhdessä nuorten kanssa, pidetään erilaisia kilpailuja ja järjestetään muuta ekstraa. Tiloille voi tulla myös keskustelemaan ohjaajien kanssa mieltä askarruttavista asioista. Koulujen loma-aikoina tiloilla järjestetään mm. yön yli kestäviä tapahtumia sekä aukioloaikoja on pidennetty. Nuorisotiloilla päihtyneenä esiintyminen ja päihteiden hallussapito on kielletty ja ohjaajilla on alkometri käytössä päihteettömyyden varmistamiseksi.” (Kangasalan kunta, nuorisotilatoiminta).

Kangasalla on tällä hetkellä neljä avointa toimintaa järjestävää nuorisotilaa: Linttis keskustassa, Monari Nattarissa, Seisake Ruutanassa ja Sahku Sahalahdessa. Tilat ovat avoinna 13-17 -vuotiaille kevätkaudella 2010 seuraavasti:

Linttis: ma 17-20, ti 17-20, ke 17-20, to 15-16.30 (5-6-lk kerho), pe 17-20, pe 17-22, SU 17-20 (kerran kuukaudessa)

Monari: ti 17-20, ke 18-20, to 17-20, pe 16.30-18 (5-6-lk kerho), pe 18-22

Seisake: ti 15-16.30 (5-6-lk kerho), ti 17-20, ke 17-20, to 17-20, pe 17-22

Sahku: ma 18 - 21, ti 18-21, to 17-20, pe 17-22 (parilliset viikot)

Lisäksi kunnalla on ollut jo vuosikymmenien ajan käytössään leirikeskus Vallittu, sekä vapaa-ajan keskus Vahderpää, jotka ovat sekä kunnan omassa käytössä, että vuokrattavissa erilaisille seuroille ja ryhmille.

6 TUTKIMUSMENETELMÄN VALINTA

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on haastattelu. Haastateltavat on valittu Kangasalan keskustan ja Vatilän yläkouluista, Pikkolan ja Pitkäljärven koulun oppilaista. Haastateltavat on valittu satunnaisotannalla niiden yläkouluoppilaiden joukosta, jotka eivät ole käyneet millään neljästä Kangasalan kunnan ylläpitämästä nuorisotilasta. Haastattelut on tehty koulun tiloissa koulupäivän aikana.

Haastattelussa ollaan välittömässä vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa, jolloin vastauksiin voidaan reagoida välittömästi. Voidaan pyytää tarkennuksia vastauksiin, muotoilla kysymyksiä uudelleen haastattelun edetessä. Lisäksi yläkouluikäisten kohdalla sujuvan, joustavan ja vapaan keskustelun aikaansaaminen haastattelutilanteessa onnistunee parhaiten parihaastattelun avulla.

Teemahaastattelun alustavasta kysymysrungosta on mahdollista joustaa haastattelun edetessä ja seurailta ja myötäillä näin haastateltavan vastauksia.

”Kysymyksessä on vähän kartoitettu, tuntematon alue. Tutkijan on vaikea tietää etukäteen vastausten suuntia.” (Hirsjärvi ym. 2000, 192) Haastattelu antaa haastateltavalle tilaa ja vapauden tuoda esille myös niitä näkökulmia ja yksityiskohtia, joita tutkija ei ehkä huomaa kysyä.

Myös kynnys jättää vastaamatta esitettyyn kysymykseen voi olla korkeampi haastateltaessa kuin esimerkiksi lomakekyselyssä.

En ole aikaisemmin tehnyt tutkimushaastattelua, ja teoksessa Tutkimushaastattelu (Hirsjärvi & Hurme 2001, 69) korostetaan jopa haastatteluun tarvittavan koulutuksen tärkeyttä. Luotan kuitenkin vahvasti siihen, että vaikka varsinaista haastattelukoke-musta ei ole, tekemäni nuorisotyö tuo minulle riittävää varmuutta ja luontevuutta haastattelutilanteisiin. Lähes päivittäinen teini-ikäisten kohtaaminen työssä helpottaa yläkouluikäisten haastattelemista ja antaa minulle tietynlaista silmää asennoitua so-pivalla tavalla nuorten haastatteluun. Myös sanattomien viestien merkitystä on hel-pompi arvioida ja tulkita haastattelutilanteessa, kun nuorten tavat ja kulttuuri ovat työstä tuttuja.

Haastattelun suunnittelu ja siihen valmistautuminen on ollut yllättävän työlästä. Mitä enemmän olen tutustunut tutkimusaiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja muuhun ma-teriaaliin, sitä enemmän esille on noussut uusia kysymyksiä ja pohdintoja siitä, mitkä kysymykset ovat tutkimuksen kannalta oleellisia ja miten kysymykset tulisi esittää, jotta saadaan sisällöltään kattava ja selkeä vastaus.

Koska haastateltavat ovat alaikäisiä, minun tulee saada heidän huoltajiltaan suostu-mus nuorten haastatteluun. Koska haastateltavat poimitaan koulusta, on ensin valit-tava haastateltavat nuoret ja annettava heidän kauttaan tieto huoltajille tulevasta haastattelusta ja pyytää heiltä suostumus siihen. Vasta saatuani suostumuksen, voin aloittaa varsinaiset haastattelut. Aikataulua miettiessä on huomioitava myös mahdol-lisuus, että huoltaja kieltää lapsensa haastattelun. Tällöin on poimittava kohdejoukos-ta muu mahdollinen haastateltava, jotta haastatteluja tulee kattavuuden ja luotetta-vuuden näkökulmasta riittävästi.

Opinnäytetyön aiheeseen olen perehtynyt tutustumalla nuorisotyön ja erityisesti tila-työtä ja kunnallista nuorisotyötä käsittelevään kirjallisuuteen sekä nuorisotyön lain-säädäntöön. Tutkimushaastattelun kysymyksiä pohdittaessa erittäin hyväksi tiedon ja ideoiden lähteeksi osoittautuivat muut Humakissa aiheesta tehdyt opinnäytetyöt.

Haastattelupaikaksi on valittu koulu, sillä se on haastateltaville tuttu paikka. Lisäksi haastattelut oli helppo ajoittaa koulupäivän yhteyteen, jolloin koulu oli paikkana luon-

teva ja vaivaton valinta. Rauhallinen tila on helppo järjestää ja tila on nuorelle tuttu.. Nuoren kotona haastattelulle olisi asettanut haasteensa mahdollisesti paikalla olevat vanhemmat ja haastava tila, jotka saattavat vaikuttaa siihen, kuinka nuori vastaa kysymyksiin.

Haastattelutilanteessa on kuitenkin otettava huomioon se mahdollisuus, että nuori on tullut haastateltavaksi päästäkseen hetkeksi pois oppitunnilta ja vastaukset saattava siksi olla ylimalkaisia ja lyhyitä. Tältä voidaan välttyä, kun nuorelle kerrotaan haastattelun aluksi, että hän osallistuu tutkimukseen, ja että hän on ”tutkijan apuri”.

Seuraavassa kysymykset, joihin haastattelussa pyritään saamaan vastaus, sekä perustelut valituille kysymyksille. Haastattelu on teemahaastattelu, joten kysymykset toimivat pääasiassa keskustelunavaajana, eikä sitä ole tarkoitus seurata orjallisesti.

Haastattelukysymykset

Mitä nuorisotila mielestäsi tarkoittaa?

Tavoitteenani on selvittää itselleni ja haastateltavallekin, mistä lähtökohdista haastattelutilanteessa ponnistamme. Haluan varmistaa, että haastattelun edetessä tarkoitamme samoja asioita käyttäessämme teeman keskeisiä termejä.

Tiedätkö missä on lähin nuorisotila?

Selvitetään, kuinka läheinen tai etäinen suhde haastateltavalla on oman alueensa nuorisotilaan, tai tietääkö hän lainkaan sellaisen olemassaolosta tai sijainnista.

Millaisia asioita nuorisotilalla voi mielestäsi tehdä?

Tämä kysymys avaa keskustelun tutkimuskysymykseeni: Millainen mielikuva yläkouluikäisillä on Kangasalan nuorisotiloista? Kysymys on mielestäni kiittävän selkeä, ja siihen on helppo vastata. Voin haastattelutilanteessa pyytää tarvittaessa tarkennusta vastauksiin. Onko nuorella realistinen kuva tilan käyttömahdollisuuksista ja toiminnasta?

Minkä ikäisiä nuoria tilalla mielestäsi käy?

Tämän kysymyksen vastausta voi tulkita haastateltavan omaa ikää vasten; uskooko hän kävijöiden iän poikkeavan ratkaisevasti omastaan?

Millaisia nuoria tilalla mielestäsi käy?

Kokeeko nuori tilalla käyvän väen eroavan suuresti omasta tai kavereidensa luonteesta tai tavasta viettää aikaa?

Kumpia tila mielestäsi kiinnostaa enemmän, tyttöjä vai poikia?

Millaisen kuvan nuori on saanut tilan sukupuolijakaumasta?

Miten luulet tilan (sääntöjen) eroavan koulusta?

Koulu on nuorelle tuttu ympäristö, ja sitä on helppo käyttää vertailukohtana. Kuinka koulu ja nuorisotila eroavat esimerkiksi säännöillä ja sisustuksella toisistaan?

Mitä huonoa nuorisotilalla saattaa olla?

Mikä saa nuoren ehkä karttamaan tilaa?

Mitä hyvää tilalla voi olla?

Mitä kenties houkuttelevaa konkreettista tai abstraktia nuori uskoo tilalla olevan?

Miksi Kangasalla on nuorisotiloja?

Keitä varten nuori kokee tilojen olevan, ja keille se voi olla erityisen tärkeä? Sulkeeko nuori itsensä tämän kohderyhmän ulkopuolelle?

Voiko nuorisotila tuntua pelottavalta? Miksi?

Kysymyksen asettelu antaa haastateltavalle mahdollisuuden kertoa, kokeeko nuori tilan itselleen pelottavana tai jännittävänä. Hän voi myös halutessaan kertoa, millaiselle persoonalle nuorisotila saattaa tuntua uhkaavalta tai vaikeasti lähestyttävältä?

Onko nuorisotila tarpeellinen? Miksi, miksi ei?

Kokeeko nuori tilojen tärkeyden samalla tavalla kuin kävijä? Kenelle nuori kokee tilojen olevan erityisen tärkeitä?

Käyvätkö kaverisi nuorisotilalla? Mitä he ovat kertoneet?

Onko haastateltavan mielikuva peräisin kavereilta, vai onko kuva muodostettu itse?
Millaisen kuvan kaverit ovat nuorisotilasta antaneet?

Mitä teet vapaa-aikanasi (TV:n katselu, pelaaminen, kaverit, tietokone)?

Onko nuorella harrastuksia? Missä hän viettää vapaa-aikaansa ja kenen kanssa?
Tekeekö hän vapaa-aikanaan jotain sellaista, mihin myös nuorisotila voisi tarjota mahdollisuudet?

Haastattelut toteutettiin 14. ja 20.1.2010 Pitkjärven koululla ja 27.1.2010 Pikkolan koululla. Haastateltavat valittiin satunnaisotannalla niiden oppilaiden joukosta, jotka ilmoittivat, etteivät ole koskaan käyneet Kangasalan kunnan nuorisotiloilla. Haastateltavien nimet on muutettu. Haastattelujen ohella tulosten analysoinnissa on käytetty tarvittaessa tukena Linttiksen ja Monarin nuorisotiloilla järjestetystä avoimesta nuorisotyöstä tehtyjä kenttähavaintoja syksyn 2009 ja kevään 2010 aikana.

7 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Olen peilannut haastatteluista saamaani materiaalia kunnallisen nuorisotyön ja erityisesti avoimen tilatyön tärkeimpiin kulmakiviin. Pyrin selvittämään, ovatko haastattelemani nuoret tiedostaneet näitä nuorisotyön tehtäviä (ks. nuorisotyön neljä funktiota), ja ovatko he tietoisia kaikesta nuorisotilojen tarjoamista eduista ja mahdollisuuksista.

Suurin osa haastatelluista tiesi, missä lähin nuorisotila sijaitsee. Vain yksi yhdeksästä haastatellusta nuoresta ei tiennyt, missä on lähin nuorisotila, ja hänkin oli muuttanut paikkakunnalle vasta hiljattain. Kangasalan kunnan nuorisotyöntekijät kuitenkin kertovat, että he törmäävät tasaisin väliajoin kangasalalaisiin nuoriin, jotka eivät edes tiedä kunnallisten nuorisotilojen olemassaolosta. Myös Kangasalan nuorisovaltuuston vastikään nuorille toteuttama kysely kertoo alustavasti, etteivät kaikki tiedä, että kunnalla on poliittisesti ja aatteellisesti sitoutumattomia, jopa viitenä iltana viikossa avointa toimintaa tarjoavia nuorisotiloja, vaan kyselyn vastauksissa oli toiveita nuorisotilojen saamisesta Kangasalle.

Alussa käsitellyt neljä nuorisotyön funktiota sekä piilofunktio voidaan ottaa myös tilatyön ja nuorisotilojen toiminnan kantaviksi pilareiksi. Sosiaalistaminen ympäröivään kulttuuriin ja yhteiskuntaan (sosialisaatio), nuoren kasvun ja yksilöllisyyden tukeminen (personalisaatio), erityisnuorisotyö (kompensaatio) sekä vaikutuskanavien näyttäminen ja niiden käyttämisessä opastaminen (resurointi- ja allokontifunktio) ovat toivottavasti kantavia arvoja arjen tilatyössä. Tutkimustulosten analysoinnissa olen pyrkinyt havainnollistamaan näiden funktioiden löytymistä tai puuttumista nuorten mielikuvista haastattelulainauksen avulla.

Nuorisotilan tarkoitus on toimia nuorten lähtökohdasta käsin. Luonnollisena jatkumona tälle nuorisotila on ensimmäinen ja todennäköisesti nuorta lähinnä oleva vaikuttamisen kanava. Tilan toimintalähtökohta suorastaan kehottaa nuorta vaikuttamaan siihen ympäristöön, jossa hän viettää vapaa-aikaansa. Haastatteluissa nuorisotiloja ei nähty kuitenkaan ensisijaisesti nuorten vaikuttamisen kanavana, vaan jo itsessään valmiina paikkana nuorelle, eikä siihen koettu tarvetta tehdä muutoksia nuorten omasta aktiivisesta aloitteesta. Toimintaan ollaan ehkä halukkaita lähtemään mukaan, mutta sitä ei juurikaan haluta järjestää itse. Nuorisotilaa ei myöskään nähty tiedonlähteenä. Arjen nuorisotyö on kuitenkin osoittanut, että tilalla käyvät nuoret osaavat hyödyntää ohjaajia tiedonhankinnassa esimerkiksi työhön tai opiskeluun liittyvissä asioissa.

Ovatko nuoret tietoisia siitä, että nuorisotilan ohjaajalla on monia rooleja, joita nuori voi hyödyntää? Ohjaaja on mm. nuoren opastaja ja ystävä (huomaa tässä oleellinen ero koulumaailmaan), auktoriteetti, välittäjä, sovittelija, tulkki sekä nuorten oikeuksien ajaja. (Hoikkala & Sell 2008, 36-37.) Haastattelujen perusteella turvallinen aikuinen tiedostettiin lähinnä ”vahtijana”. Joissakin vastauksissa aikuinen koettiin henkilönä, joka järjestää tilalle erilaista toimintaa, eikä nuori nähnyt itseään mahdollisena aktiivisesti järjestävänä tai vaikuttavana osapuolena, vaan lähinnä vapaaehtoisena suorittajana.

”Se (nuorisotila) olis semmonen missä on vähän jotain vahtijoita ja siellä on ehkä jotain ohjattua sellasta ohjelmaa”. Tiina, 15.

Vuonna 2009 toteutetun nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan suurin osa 10-19 -vuotiaista keskustelelee vaikeista asioista ystävien tai vanhempien kanssa. Vain muutama prosentti oli löytänyt keskustelukumppanikseen nuorisotyöntekijän. (Myllyniemi 2009, 63).

7.1 Ystävyys ja yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys ja ystävyys tulivat esille lähes kaikissa haastatteluissa. Esille nousut ystävyys ja kaveruus sitovat nuoria vahvasti osaksi lähiympäristöä ja -yhteisöä.

”Saa sisätiloissa viettää aikaa kavereiden kanssa. Siellä voi vaan olla sil-lai omalla porukalla” Tiina, 15.

”Mitä mä oon kuullu, niin sinne (nuorisotilalle) menee just sellasta poruk-kaa, joka ei tykkää olla hirveesti kotona, mutta osahan menee sinne ta-paamaan kavereita. Meidän koulusta ne ketkä siellä käy on just sellaisia, jotka viilettää vähän sillä täällä ja on aktiivisia.” Anna, 15.

Kavereiden merkitys on ollut aina suuri, ja nuoren ystävyys-suhteet ovat edelleen yksi syy tulla nuorisotilalle. Nuorten vapaa-aikatutkimus vuodelta 2009 osoittaa, että 10-29 -vuotiaista nuorista 63 prosenttia kokee omaksi ajaksi nimenomaan ”Kavereiden kanssa muuten vain olemisen” ja 60 prosenttia ”Kavereiden kanssa yhdessä toimimisen”, ja tähän nuorisotila tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden. Samaisessa tutkimuksessa nuorilta kysyttiin, kuinka tärkeänä nuori pitää ajan viettämistä ystävien kanssa. 13-25 -vuotiaista tytöistä 95 prosenttia ja pojista 97 prosenttia piti sitä hyvin tai melko tärkeänä. (Myllyniemi 2009). Ystävien ja kavereiden kanssa vietettyä aikaa pitää nuorisobarometrin (2008) mukaan tärkeänä 92 prosenttia (Myllyniemi 2008).

7.2 Sosiaalinen vahvistaminen ja ennaltaehkäisevä työ

Terveet elämäntavat ja erityisesti päihteettömyys koettiin osana nuorisotilan arkea ja yhtenä syynä nuorisotilojen olemassaoloon.

Tiina (15): Ettei nuoret menis huonoille teille. Koska jos siellä ei saa käyttää mitään päihteitä, niin sitten niitä ei tuu käytettyä. Ja sitten on sisällä ja siellä on muutakin porukkaa, niin ei tarvi ite pitää mitään kotibileitä ja ei tuu suuria vahinkoja sitten. Siellä on joku vähän vahtimassa.

Anna (14): En mä tiedä oisko se kauheen kivaa jos sinne sais tulla jotain 18-vuotiaita, jotka tois sinne jotain kamaa.

Haastatellut nuoret olivat tietoisia siitä että tilan on kaikille avoin, eikä sisäänpääsyyn ole mitään erityisiä vaatimuksia. Osa haastatelluista näki tilan syrjäytymistä ehkäisevään näkökulman negatiivisessa mielessä.

Haastattelija: Mitä huonoa nuorisotilalla saattais olla?

Anna (15): En mä tiedä. No jos siellä vaikka on jotain sellasia, joista sä et pidä... Että sinnehän saa tulla ihan kuka vaan.

Haastattelija: Mitä huonoa nuorisotilalla saattais olla?

Katja (13): Ei vaikka tykkää tehdä mitä siellä tehdään. Jos ei tykkää niistä ketä siellä käy, jos siellä on vaikka jotain vihamiehiä, niin ei halua mennä sinne.

Tila saatettiin nähdä vaikeaksi lähestyä niille nuorille, jotka nähtiin koulumaailmassakin jossain määrin joko syrjityiksi tai syrjäänvetäytyviksi. Näin ollen vaikuttaisi myös siltä, että ainakaan haastattelemani nuoret eivät ole tiedostaneet kompensatiofunktion olemassaoloa. Ne, joilla on vaikeuksia päästä mukaan yhteisöön ja olla osa ryhmää, nuorisotilaa ei nähdä haastattelujen perusteella parhaana mahdollisena paikkana.

Haastattelija: Voisko nuorisotila tuntua jonkun mielestä pelottavalta?

Minkälainen ihminen vois kokea, että se on pelottava paikka?

Tiina (15): Sellanen, joka on koulussa vähän hyljeksitty ja sellanen ei niin pidetty ihminen, tai niin ku sellanen hiljanen ja vähän sisäänpäin kääntynyt.

”Ehkä ekalla kerralla, jos ei tunne sieltä ketään, niin voi vähän jännittää. Ehkä sellanen, joka on vähän hiljaisempi ja sit ei oo paljon kavereita, niin pelkäis mennä sinne” Jussi, 15.

Ennaltaehkäisevä työ oli tutuinta nimenomaan päihteiden käytön ehkäisemisen muodossa. Tilatoiminta sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisijänä nähtiin ehkä kiertoteitse, ei

varsinaisena tilan tehtävänä. Tilalle saa tulla kuka haluaa, eikä siellä ole pakko tehdä mitään erikoista, jos ei halua osallistua.

Haastattelija: Kuka vois erityisesti olla sellanen joka sitä tarttee?

Tiina (15): Semmonen, jolle on kotona opetettu, että ei saa tehdä, mutta kaverit tekee ja vähän tekis mieli niin ku mennä pahoille teille, mutta sitten taas kumminkaan ei, niin se on sellanen niin ku välimuoto.

Nuorisotila tuntuu siis tarjoavan mahdollisuuden viettää aikaa kavereiden kanssa vapaassa ympäristössä, jonne vanhempien silmät ja korvat eivät yllä, mutta jossa tiettyjä sääntöjä pitää kuitenkin noudattaa.

”On (tarpeellinen nuorisotila). Todellakin. Kun meilläkin on siinä sit neljäkymmentä mopoo ja pari mopoautoo ja sit meidät tullaan aina häätään pois ja pidetään niin kovaa ääntä ja...” Jenna, 15

Tila nähdään hyvänä paikkana kokoontua varsinkin suurille kaveriporukoille, joita kaikkien vanhemmat eivät ehkä ole valmiita ottamaan kotiinsa.

Haastattelujen perusteella näyttäisi siltä, että nuoret ovat tietoisia alkoholin ja muiden päihteiden vaaroista, sillä lähes kaikissa vastauksissa tuotiin esille nuorisotilan päiheteettömyys. Ehkä myös tieto siitä, että tilalle ei saa tuoda päihteitä ja sisään ei pääse humalassa, lisää tilan turvallisuuden tunnetta.

”Ois nuorille sitä vapaa-ajanviettoa ettei sitten vaikka just mee juomaan kaljaa tai mitään tällasta.” Jussi, 15.

Haastattelija: Miks Kangasalla sun mielestä on nuorisotiloja?

Jarkko (13): Että nuoret sais käydä siellä ja ei mee pahoille teille.

”Ei siel (nuorisotilalla) saa varmaan mitään alkoholia alkaa vetään, et varmaan on jotain tällasia tärkeimpiä sääntöjä.” Maija, 14.

”Se on sellanen tila, johon nuoret kokoontuu, missä ei käytetä mitään päihteitä.” Tiina, 15.

Haastattelija: Miks sä luulet, että Kangasalla on nuorisotiloja?

Anna (14): No ehkä siks et nuoret ei hilluis tuolla kaduilla ja tekis mitään tyhmää. Tilalla voi viihtyy, ettei tartte sit olla jossain rikkomassa jotain paikkoja.

”Käyttäjien vaihtuessa nuorisotila saa uusia merkityksiä. Jokainen ikäluokka jättää jollain tapaa jälkensä nuorisotilaan.” (Kylmäkoski ym. 2006, 17.) Estääkö tietty tunnelma nuoria tulemasta tilalle?

”Jos siellä on just jotain sellasta porukkaa, jotka luulee olevansa sen paikan kingejä ja kyselee sit et ’Mitä sä teet täällä ja miks sä tulit tänne’”. Esimerkiksi ei hirveesti kiinnosta mennä Linttiksellä kun siellä käy meidän koulusta just sellasta porukka, et ne kattoo vähän sillee, et ’kukas sä oot’”. Anna, 14.

7.3 Kasvun ja yksilöllisyyden tukeminen

Identiteettiä ja omana itsenä olemista tukeva vaikutus nähtiin ikään kuin kiertoteitse, tilalla vietetty aika on vapaampaa kuin koulussa, ”saa tehdä mitä haluaa”. Tilalle saa tulla kuka tahansa ikähaarukkaan sopiva, ja hänet otetaan vastaan sellaisena kuin hän on. On kuitenkin havaittu, että sekä tiloilla käyvät nuoret, että tilatoiminnan ulkopuolella olevat kokevat tiloille syntyneen kuppikuntia, jolloin tilalle tullaan mielellään oman, valmiin kaveriporukan kanssa, joka on jo hyväksynyt nuoren joukkoonsa omana itsenään. Erityisesti tyttöjen on huomattu tulevan tilalle mieluiten kavereiden kanssa, kun taas pojilla tuntuu olevan matala kynnyks tulla tilalle yksinkin.

Haastattelija: Millaisia nuoria sä luulet, että tiloilla käy? Millaisia ne nuoret on luonteeltaan?

Tiina (15): Ihan normaaleja. Kai se on vähän siitä kiinni, että käykö kaverit siellä.

7.4 Säännöt ja sisustus

Nuorisotilojen tilaratkaisuilla ja sisustuksella pyritään ilmentämään tilan rentoutta ja tarkoitusta nimenomaan vapaa-ajanviettopaikkana. Suunnittelussa ja kehittämisessä on pyritty ottamaan huomioon tilankäyttäjät ja kuultu heidän toiveitaan. Kangasalan, kuten useiden muidenkin kuntien, nuorisotiloja vuokrataan kuitenkin muuhunkin käyttöön, esimerkiksi järjestöille ja muille tahoille, jolloin tilan sisustamisessa ja muissa tilaratkaisuissa on otettava huomioon myös muut kuin nuoret tilankäyttäjät.

”Mulle tulee eka mieleen, et siellä (nuorisotilalla) vois pelata bilistä, ja siitä mä oon kuullu kavereiltakin. Sit oon nähny jotain mainoksia, että siel on diskoja. Jotain tällasia aktiviteettijuttuja, et ehkä sieltä ei niin ku lähde-tä mihinkään, vaan kaikki toiminta tapahtuu siellä.” Anna, 14.

Pohdittaessa mielikuvia nuorisotilan säännöistä ja sisutuksesta, pyysin haastateltavia käyttämään vertailukohtana koulua, sillä sekin on nuorille suunnattu tila, mutta käyttötarkoitukseltaan erilainen ympäristö. Mielikuvat olivat varsin realistisia.

”Mä luulen, et siel (nuorisotilalla) ei oo tätä et ei saa kiroilla, kun kauheesti puhutaan siitä (kiroilusta), että siellä saa varmaan olla vähän vapaammin. Kyllä siellä on ehkä vähän rennompaa kuin koulussa, että siellä saa tietysti käyttää kännykkää ja kuunnella musiikkia. Siellä voi olla aika kiva fiilis. Kai siellä joku sohva on. Se ei oo varmaan sillee hirveen yksinkertainen niin kun koululuokka, et siel voi olla jotain tauluja ja julisteita seinällä” Anna, 14.

”Koulussa pitää antaa työrauha ja tälle, en usko oikeen, et siellä (tilalla) olis tällasia. Siellä saa varmaan pitää ääntä. Ja sit on varmaan nää samat, ettei saa väkivaltaa käyttää ja sillai. Mut rennompaa mä voin kuvitella, et siellä on. Varmaan enemmän tyhjää tilaa, ja kai siellä on sitten jotain sellasia penkkejä ja muuta sellasta tilaa missä saa istua ja vaan olla.” Tiina, 15.

”No ei siellä ainakaan mitään tehtäviä pidä tehdä. Ei mitään jälki-istuntoo eikä mitään vastaavaa. Ja ainakin sinne saa mennä jos halua, omasta vapaasta tahdosta.” Juha, 13.

”Kai ne (säännöt) vähän rennompia on, onhan se vapaa-aikaa. Varmaan siellä on sohvia, mulla tulee ainakin mieleen jotain pöytiä ja tuoleja, että pääsee sillai olemaan yhdessä porukalla. Voi olla ehkä telkkari, jotain pe- lihuoneita...” Jussi, 15.

7.5 Vapaa-aika

Vapaa-aikapalveluiden järjestämät suuret tapahtumat, kuten Nattarissa Pitkäjärven koululla järjestetty yösählyturnaus, olivat tutustuttaneet nuoria kunnan järjestämään nuorisotyöhön muuten kuin perinteisen avoimen tilatyön kautta. Joidenkin mielestä jo tarpeettomana pidetty yö tapahtuma keräsi paikalle yli 400 nuorisotilojen ikähaarukan mahtuvaa nuorta. Joten vaikka varsinainen nuorisotila on haastattelemilleni nuorille vieras, vapaa-aikapalveluiden järjestämä muu nuorille kohdennettu toiminta on tuonut paljon nuoria edes ajoittain kunnan nuorisotyön piiriin.

Mitä nämä nuoret sitten tekevät vapaa-ajallaan, jos he eivät käy nuorisotilalla? Suurin osa haastatelluista harrasti aktiivisesti jotain, pääasiassa ohjattua liikuntaa, ja esimerkiksi jääkiekkoharjoituksia saattaa olla kolmena iltana viikossa, jolloin vapaa-aika kuluu pääasiassa jäähallilla. Tytöt olivat löytäneet ajanvietettä taiteiden, tanssin ja ratsastuksen parista. Esimerkiksi kysely Etelä- ja Keski-Pohjanmaan suomenkielisten 9.-luokkalaisten nuorten kulttuuriharrastuksista ja harrastuksiin liittyvistä toiveista osoittaa, että nuoret eivät edes toivo nuorisotilojen yhteyteen varsinaista kerho- tai harrastustoimintaa, vaan se halutaan pitää pääasiassa vapaana oleskelupaikkana (Lähteenmaa & Strand 2008, 48). Myös Merja Kylmäkosken artikkeli kertoo samaa: ”Etenkin yläkouluikäiset nuoret haluavat tekemistarvettaan silloin kun innostus iskee: he eivät halu ajoittaa tekemistä johonkin tiettyyn, ennalta päätettyyn ajankohtaan. Toiminnan sisällöiltä odotetaan myös vaihtelua, sillä samaa asiaa ei yleensä haluta tehdä viikosta toiseen. Tässä suhteessa nuorisotilatoiminta on harrastuksena erilainen kuin esimerkiksi seuran tai järjestön tietyn toiminnan, esimerkiksi jonkin urheilulajin, ympärille rakennettu harrastustoiminta.” (Hoikkala & Sell 2008, 395). Myös vuoden 2008 nuorisobarometri (Myllyniemi 2008, 50) kertoo samaa. Kun väite kuului: ”Toimintaan on mukava osallistua, jos ei tarvitse liittyä jäseneksi mihinkään.”, 13-15 -vuotiaista täysin tai osittain samaa mieltä oli 47 prosenttia.

8 YHTEENVETO

Yläkouluikäisillä nuorilla vaikuttaa tekemieni haastattelujen perusteella olevan varsin realistinen kuva Kangasalan nuorisotiloista ja niiden toiminnasta.

Haastattelut paljastivat toistaiseksi kaksi erilaista ryhmää, jotka eivät käy nuorisotilalla: 1. Nuoret, jotka harrastavat aktiivisesti esimerkiksi urheilua ohjatussa ryhmässä, jolloin säännölliset harjoitukset vievät suuren osan nuoren vapaa-ajasta. 2. Nuoret, jotka eivät ole varhaisnuoruutensa aikana löytäneet tietään nuorisotilalle, ja ovat näin ottaneet paikakseen esimerkiksi ostoskeskuksen tai muun julkisen tilan, jonne voi kokoontua useita kymmeniä nuoria.

Myös vapaa-aika kasvattaa. Silloin nuoren kasvu ja kasvatus tapahtuvat huomaamatta, arjen erilaisissa sosiaalisissa ja muissa tilanteissa.

Mitä sellaista nuorisotila voi tarjota, mitä nuori ei saa muista vapaa-ajanviettotavoista ja -paikoista? Nuorisotilan toiminta perustuu nuorten vapaaehtoiseen paikalle tulemiseen, joten erilaiset ihmiset kohtaavat toisensa ilman, että heitä välttämättä yhdistää mikään muu kuin ikä, toisin kuin esimerkiksi viikoittainen harrastusryhmä, jossa kaikilla on sama mielenkiinnon kohde ja ryhmä pysyy suunnilleen samana. Nuorisotilan erityisenä haasteena haastattelujen perusteella esimerkiksi juuri harrasteryhmiin verrattuna näyttäisi olevan sen sosiaalinen haastavuus. Tila koettiin turvallisenä, valvottuna paikkana, mutta sen avoimet ovet tuntuivat olevan joidenkin mielestä liiankin avoimet, sillä tilalle ovat tervetulleita kaikki, huolimatta siitä, onko nuorilla yhdistäviä mielenkiinnon kohteita.

Nuorisotyö on osa kunnallisia hyvinvointipalveluita. Kuitenkin nuorisotyön rahoittaminen koetaan hankalaksi; tulokset eivät näy välittömästi, eikä nuorisotyöhön investoitu raha tunnu tuottavan mitään konkreettista. Ennaltaehkäisevän työn tulosta on vaikeampi osoittaa kuin korjaavan työn. Nuorisotyötä arvostetaan, mutta investointeina se ei aina näy. (Hoikkala & Sell 2008, 403). Arvostavatko nuoret kunnallista nuorisotyötä? Osaavatko nuoret, jotka eivät käy nuorisotiloilla, tai heidän vanhempansa arvostaa tehtyä työtä. Kokeeko nuori edes kuuluvansa nuorisotyön piiriin? Miltä kunnallinen nuorisotyö näyttää Kangasalan yläkoululaisten silmissä?

Tutkimuksen perusteella näyttäisi siltä, että tilojen olemassaolo ei itsessään vielä riitä houkuttelemaan nuoria paikalle, vaan tarvittaisi selkeämpää mainontaa tavallisista avointen ovien toiminnasta riittävän varhaisessa vaiheessa, kun nuori siirtyy yläkouluun ja on tarpeeksi vanha päästäkseen nuorisotilalle. Suurista kunnan vapaa-aikapalveluiden järjestämistä tapahtumista ja nuorten diskoilloista on aina perinteisesti viety mm. ilmoituksia koulujen ja kirjastojen ilmoitustauluille. Olisiko syytä järjestää joka syksy pieni esittely kouluissa uusille 7-luokille? Esimerkiksi Kirkkonummen kunnan vapaa-aikapalvelut järjestävät nuoriso-ohjaajien voimin joka syksy kaikille uusille 7-luokille oman ryhmäytymispäivän ja kertovat samalla nuorisotilojen toiminnasta. Näin nuoriso-ohjaajat tulevat nuorille tutuiksi yläkoulun alusta alkaen, joka voi madaltaa kynnystä tulla tilalle ensimmäistä kertaa. Yhtenä esteenä tälle näyttäisi

Kangasalla olevan koulujen haluttomuus toimia yhteistyössä vapaa-aikapalveluiden kanssa. Viimeaikoina vapaa-aikapalveluiden henkilöstö on nostanut aiheen esille, ja tavoitteena on elvyttää yhteistyö syksyllä 2010 heti koulujen alkaessa esittelemällä kunnan nuorisotyötä uusille 7-luokille ja osallistumalla vanhempainiltoihin.

Haastattelujen perusteella nuoret näkevät nuorisotilan erityisen tärkeäksi niille, jotka eivät halua viettää kaikkea vapaa-aikaansa kotona, ja niille joilla saattaa olla riski aloittaa päihteidenkäyttö. Haastattelemani nuoret eivät kuitenkaan kokeneet kuuluvansa tuohon riskiryhmään, ja he, jotka halusivat viettää vapaa-aikaansa muuallakin kuin kotonaan, olivat löytäneet paikan kavereidensa luota, kadulta tai koulun pihalta, eivätkä he varsinaisesti kaivanneet muutosta tilanteeseen. Vuonna 2009 10-29 -vuotiaat nuoret antoivat vapaa-ajalleen kouluarvosanaksi keskimäärin 7,9. Vapaa-aikaan ollaan siis melko tyytyväisiä. Nuorten nykyinen elämäntilanne kaikkiaan sai keskiarvosanaksi 8,7. (Myllyniemi 2009, 124).

Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että nuorisotilat ja -talot sekä nuorisotyöntekijät koetaan nuorten keskuudessa tärkeinä kunnan tarjoamina palveluina. Peräti 78 prosenttia pitää tilojen olemassaoloa erittäin tai melko tärkeänä, ja nuorisotyöntekijät koetaan lähes yhtä tärkeiksi. Myös vapaamuotoinen sisätiloihin kokoontumisen mahdollisuus sai arvostusta. (Myllyniemi 2009, 88). Kaikkien opinnäytetyöhön haastattelemini nuorten mielestä nuorisotilat olivat tärkeitä joko kaikille nuorille, tai joillekin erityistä tukea tarvitseville tai johonkin riskiryhmään kuuluville nuorille.

Vuoden 2008 nuorisobarometri osoittaa, että ”kaikista vastaajista (15-29 -vuotiaat) vain 26 prosenttia on käyttänyt nuorisotyön palveluita kotikunnassa, osuuden alle 20 -vuotiaista ollessa 38 prosenttia”. Barometrissa todetaan myös, että kysyttäessä nuoren tyytyväisyydestä kotikuntansa nuorisopalveluihin, kysymyksiin on saatettu vastata mielikuvien perusteella. Nuorisotyöhön kokonaisuutena oli tyytyväisiä 42 prosenttia. (Myllyniemi 2008, 86).

LÄHTEET

Aaltonen, Kimmo (toim.) 2007. Nuorisolakiopas. Tietosanoma. Helsinki.

Gretschel, Anu. & Kiilakoski, Tomi. (toim.) 2007. Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Hakapaino Oy

Hoikkala, Tommi. & Sell, Anna. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Hakapaino Oy.

Koskinen, Asko 2010. Kangasalan nuorisotilojen historiasta. Email asko.koskinen@kangasala.fi 25.3.2010

Kylmäkoski, Merja. & Lind, Kimmo. & Hintikka, Timo. & Aittola, Tapio. (toim.). 2006. Nuorten tilat. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Lähteenmäki, Jaana & Strand, Teija. 2006. Etelä- ja Keski-Pohjanmaan suomenkielisten 9-luokkalaisten nuorten kulttuuriharrastukset ja harrastuksiin liittyvät toiveet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 20. Nuorisotutkimusverkosto.

Myllyniemi, Sami. 2009. Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 92. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Myllyniemi, Sami. 2008. Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 88. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Kuntastrategia, Kangasala 2016 Viitattu 1.2.2010
<http://www.kangasala.fi/@Bin/699578/Kuntastrategia2016valmis.pdf>

Kangasalan kunta, vapaa-aikapalvelut. Viitattu 1.2.2010.
http://www.kangasala.fi/lapset_ja_nuoret/vapaa-aikapalvelut/

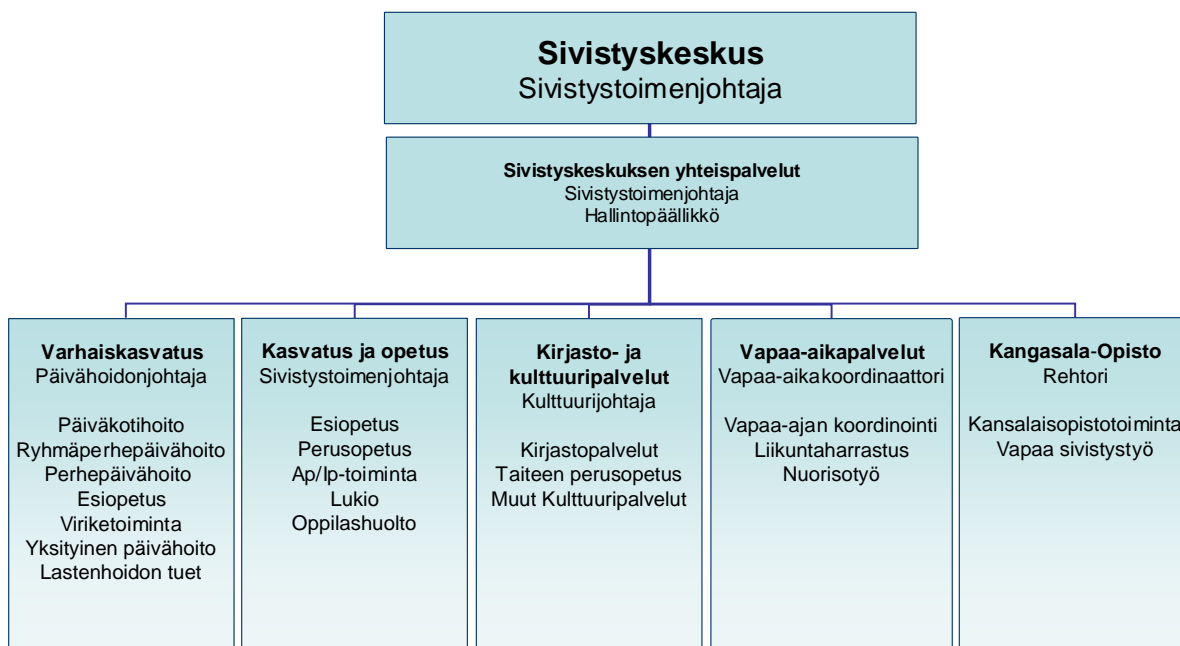
Kangasalan kunta, nuorisotilatoiminta. Viitattu 1.2.2010

http://www.kangasala.fi/lapset_ja_nuoret/vapaa-aikapalvelut/nuorisotilatoiminta/

LIITTEET

Liite 1

Vapaa-aikapalvelut osana sivistyskeskusta.

Liite 2

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut kuntaorganisaatiossa.

